

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.360/2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gellér Balázs József ügyvéd, Gellér és Bárányos Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Bfv.I.360/2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.16/2018/66. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 17.B.1284/2014/493. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Kérte továbbá mindhárom bírósági határozat megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az alábbiakat adta elő.
- [3] Az – egyéb terheltek mellett az – indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban a Fővárosi Törvényszék 2017. április 28-án kelt elsőfokú ítéletében megállapította az indítványozó bűnösségét 1 rendbeli felbujtóként, különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (5) bekezdés a) pont]; 3 rendbeli felbujtóként, jelentős vagyoni hátrányt okozó, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (4) bekezdés b) pont]; 16 rendbeli felbujtóként, folytatólágosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §). Ezért az indítványozót halmazati büntetésül hét évi szabadságvesztésre, továbbá mellékbüntetésül hét év közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozó terhére ezen felül 614 000 000 Ft erejéig vagyonekobzást rendelt el.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla másodfokú bírósággént eljárva, 2018. október 3-án kelt ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozó cselekményét az alábbiak szerint minősítette: 1 rendbeli felbujtóként, folytatólágosan elkövetett költségvetési csalás bűntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 310. § (5) bekezdés a) pont]; 3 rendbeli felbujtóként, folytatólágosan elkövetett költségvetési csalás bűntette [rég. Btk. 310. § (4) bekezdés b) pont]; 13 rendbeli felbujtóként, folytatólágosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (rég. Btk. 276. §). A másodfokú bíróság a büntetést bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak, és a vagyonekobzást 330 000 000 Ft-ra mérsékelte.
- [5] A jogerős ítélet ellen a védő felülvizsgálati indítványt terjesztett elő. A Kúria 2019. július 9-én kelt végzésével az elsőfokú és a másodfokú ítéleteket az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyben a legfőbb kérdés az volt, hogy a cselekmények elkövetésére bünszervezetben került-e sor. Az elsőfokú bíróság bünszervezet megállapítására nem látott alapot, azonban a másodfokú bíróság, majd a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a cselekményeket bünszervezetben elkövetettnek minősítette. Az indítványozó a bírósági határozatok releváns megállapításait idézve indítványában vitatta, hogy a bünszervezet megállapításának a feltételei a konkrét esetben teljesültek. Kifogásai alátámasztására az indítványozó részletesen ismertette a bünszervezet-fogalom kialakulásának történetét, kiemelve annak releváns nemzetközi és hazai jogi fejlődési pontjait. Elvégezte a Kúria gyakorlatának az elemzését a bünszervezet fogalmának értelmezéséhez kapcsolódóan. Mindezeket követően tért rá az alaptörvény-ellenességet alátámasztó érvek kifejtésére.
- [7] Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, Q) cikk (2) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, II. cikkének, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésének, valamint 28. cikkének a megsértése miatt tartotta megállapíthatónak.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [9] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [ld. pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifogásai nem esnek ezen kivételes esetek alá, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elem érdemben nem volt vizsgálható. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, a C) cikk (1) bekezdése, Q) cikk (2) bekezdése, valamint 28. cikke sem. Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A C) cikk (1) bekezdése a magyar állam működésének alapjaként nevesíti a hatalom megosztásának elvét. Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése vonatkozóan, míg a 28. cikke a bíróságok jogalkalmazására irányadóan tartalmaz előírást. Erre tekintettel nem volt helye az utalt indítványi elemek érdemi vizsgálatának.
- [11] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság szerint ezen törvényi követelmények megfelelő, alkotmányjogilag értékelhető indokolást az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének a sérelmét állító indítványi elemmel összefüggésben nem adott elő. Az indítvány ezen hiányossága az adott indítványi elem vonatkozásában szintén akadályát képezte az érdemi vizsgálatnak.
- [12] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben úgy ítélte meg, hogy az indítványozó sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben nem fejtett ki olyan érveket, amelyek alapján az Abtv. 29. §-a szerinti két feltétel bármelyikének a fennállása megállapítható lett volna. Az indítvány ugyan megjelöl több sérelmet ezen alaptörvényi rendelkezésekhez kapcsolódóan, de a hozzájuk fűzött érvek nem támasztják alá sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vizsgálatát.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog megsértését az indítványozó több részjogosítvány vonatkozásában is megállapíthatónak tartotta. Az Alkotmánybíróság szerint a vád törvényességével összefüggésben előadott kifogások nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdéseket érintettek, míg a fegyverek egyenlőségét érintően előadott indítványozói kifogások a bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárást érintően fogalmaztak meg kritikát. Ezért ezen indítványelemek nem alapozták meg az Abtv. 29. § szerinti egyik feltétel teljesülésének a megállapítását sem.
- [15] A bíróság pártatlanságával kapcsolatos azon indítványozói állítás, amely szerint egy alkalommal a bírói tanács elnöke és az ügyész a szakértői bizonyítást érintően bizalmasan egyeztetettek, nem volt kellően megalapozott ahhoz, hogy arra alkotmánybíróági vizsgálatot lehessen alapítani. Sérelmezte az indítványozó azt is, hogy a másodfokú eljárásban olyan bírók vettek részt, akik az eljárásban korábban az előzetes letartóztatás kérdésében is döntöttek. Az indítvány azt is rögzíti, hogy ezek a döntések mind a vádemelést követően születtek. Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy a 3165/2019. (VII. 10.) AB határozatban már megvizsgálta ezt az alkotmányossági problémát. Annak eredményeként megállapította, hogy mivel „a büntetőeljárás vádemelés utáni szakaszában nem merülnek fel aggályok sem a bizonyítékok megismerhetősége, sem a megalapozott gyanú megállapítása körében, [...] nem sérül a pártatlan bíróhoz való jog akkor, ha az előzetes letartóztatás kérdésében a vádemelést követően döntést hozó bíró az ügy érdemében is eljár.” (Indokolás [55]) Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a pártatlanság sérelmét érintően sem állapította meg valamely, az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel teljesülését.

- [16] Végül az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdéséhez kapcsolódóan azt fejtette ki, hogy számára kedvezőbb elbírálást eredményezett volna, ha a cselekményeire a 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályokat alkalmazzák. Az elsőfokú bíróság ezzel szemben az eljárását a Btk. szabályai alapján folytatta le. A másodfokú bíróság pedig ugyan elvégezte az elbíráláskori és az elkövetéskori büntető törvénykönyv összevetését, és arra jutott, hogy az elkövetéskori kedvezőbb szabályokat, a régi Btk.-t kell alkalmaznia, az elkövetés időpontját azonban úgy állapította meg, hogy elkövetéskori szabályként a 2012. január 1-jén hatályba lépett rendelkezéseket vette alapul. Így a 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályokat mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok a konkrét esetben nem megfelelő körültekintéssel állapították meg az elkövetés idejét, és ezért jutottak arra a helytelen következtetésre, hogy a 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályok alkalmazása kizárt. Ezen indítványozói kifogás kapcsán az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy nem valamely alkotmányos szempont figyelmen kívül hagyásán alapul, hanem a bíróság azon jogalkalmazásának a kritikáján, amellyel a bűncselekmény elkövetésének az időpontját megállapította. A bűncselekmények rendbeliségével összefüggésben továbbá az indítványozó – ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésére hivatkozva – azon kifogásának adott hangot, hogy az elsőfokú bíróság a költségvetési csalás rendbeliségét nem a gazdasági társaságok számához, hanem az őket képviselő személyek (ügyvezetők) számához igazította. A bíróság eljárásának alapjául az indítványozó szerint egy olyan konkrét bírósági határozat (BH2004. 270.) szolgált, amely merőben eltérő tényálláson és jogi szabályozáson alapult. Az indítványozó ezen kifogásait az Alkotmánybíróság szintén a bírósági jogalkalmazás kritikájának minősítette, amely alkotmányos szempontok híján az Abtv. 29. § szerinti feltételek egyikét sem alapozta meg. Az indítvány alapján tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben sem merült fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, amely az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozta volna.
- [17] 3. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 66. § (3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1656/2019.

• • •